

PERSPECTIVE ACTUALE ȘI POLITICI ECONOMICE MONDIALE

MARIANA STANCIU

În prima jumătate a anului 1994 în economia mondială a început o nouă etapă, marcată prin creșterea generală a volumului activității economice. Țările aflate în avangarda acestui trend sunt Marea Britanie, Canada, Australia și SUA.

O expansiune economică rapidă are loc, de asemenea, în Asia și în unele țări din America Latină.

Chiar și țările aflate în tranziție la economia de piață din centrul Europei și în regiunile Mării Baltice au depășit momentul critic al recesiunii economice. Declinul economic continuă însă în Rusia, Ucraina, Belarus, țările Asiei centrale și transcaucaziene, care se află în tranziție la economia de piață.

În Africa, chiar dacă în unele zone situația economică a început să se amelioreze, totuși dificultățile sunt mari și durabile, pe cea mai mare parte a continentului.

Volumul comerțului mondial va crește cu 6%, în anul 1995¹. Această creștere, net superioară celei din ultimele două decenii (5%), reflectă expansiunea activității economice din țările dezvoltate, secondată de o puternică cerere la import a țărilor în tranziție la economia de piață și de creșterea economică rapidă a țărilor în curs de dezvoltare din America Latină și din Asia.

Comerțul între țările în curs de dezvoltare va atinge cote fără precedent, ca urmare a aplicării la nivel mondial a politicilor de liberalizare a comerțului și a creșterii investițiilor în obiective interregionale.

Înființarea Organizației Mondiale a Comerțului va duce, în timp, la transformarea mediului comercial actual într-un mediu global, mult mai consistent reglementat.

Pentru anul 1995, prognozele au relevat faptul că produsul intern brut mondial va crește cu 3,5% față de anul 1994, adică de două ori mai mult decât în intervalul anilor 1990–1993. Deși în multe țări inflația va persista, pe plan general, se va înregistra o oarecare deflație, cu toate că prețurile la unele produse de bază vor crește. Pentru ca acest fenomen să se producă, va fi nevoie însă de eforturi susținute pentru promovarea stabilității financiare și a prosperității economice pe termen mediu în toate țările. În acest sens, politicile economice globale vor urmări atingerea unui grad mai ridicat de stabilitate a prețurilor – condiție absolut necesară pentru apariția și susținerea creșterii economice în cadrul fiecărei

¹ Toate datele privind evoluția economiei mondiale au fost preluate din *World Economic Report*, Oktober 1994, Washington, FMI, 1995.

economii naționale. Fluxurile de mijloace economice destinate sectorului public se vor diminua în majoritatea țărilor, pentru a favoriza capitalizarea resurselor și investițiile în sectoarele private ale economiei. O astfel de politică economică va duce la slăbirea presiunii asupra ratei dobânzii, ceea ce va permite apariția la nivel mondial a unei creșteri economice considerabile, pe termen mediu. În toate țările reformele economice structurale vor accentua rolul piețelor libere și vor induce o mai mare flexibilitate a producției de bunuri și servicii, determinând implicit o scădere a șomajului.

Deși prognoza privind viitorul economic mondial, pe termen mediu, este optimistă, totuși factorii de decizie din domeniul politicilor economice internaționale și naționale au depășit dificultăți importante, care ponderează expansiunea economică, menținerea nivelului scăzut al inflației și al unui volum mai mare al investițiilor, pe termen lung. Aceste dificultăți vizează în primul rând amploarea și persistența dezechilibrelor bugetare și financiare în foarte multe țări și imposibilitatea de a garanta, pe termen mediu, stabilitatea prețurilor. Pe de altă parte șomajul actual conține o serie de determinanți ciclici, dar și componente structurale ale căror corecții impun mari eforturi pentru reformarea piețelor muncii și adaptarea la un mediu economic mult mai deschis și, deci, mai imprevizibil.

În multe dintre țările dezvoltate dezechilibrele bugetare au persistat mai mult de un deceniu. Aceasta a dus la o creștere abruptă a datoriilor publice, de la 40% din PIB-ul mondial, în anul 1978, la aproximativ 70%, în prezent. Pe parcursul expansiunii economice din anii 1980, în general, deficitele bugetare s-au diminuat, dar gradul de consolidare a acestui trend a fost redus, din cauza declinului capitalizării, în cadrul sectoarelor private, declanșat în anii 70. Dezechilibrele bugetare persistente au contribuit substanțial la creșterea ratei reale a dobânzilor, în ultimul deceniu, și implicit, la scăderea ponderilor investițiilor private în PIB mondial. Inflația, în general, distorsionează investițiile și deciziile de consum, afectând advers productivitatea muncii și bunăstarea socială. În multe țări există convingerea că o rată înaltă a inflației subminează credibilitatea publică în politicile economice și sociale, ceea ce duce la creșterea costurilor capitalului. Dezechilibrele bugetare structurale din ultimul deceniu au limitat posibilitatea de susținere publică temporară a unor activități economice extrem de utile pe timpul recesiunii.

În ciuda progreselor recente înregistrate în domeniul controlării și scăderii inflației, dezechilibrele financiare excesive continuă să afecteze încrederea în scăderea, și în viitor, a inflației, în unele țări dezvoltate. Ca urmare, toate țările dezvoltate care au mari deficite bugetare își propun în viitor adoptarea unor strategii economice care să ducă la reducerea datoriilor publice, în anul 1995, după o îndelungată perioadă de desincronizare în ciclul mondial al afacerilor, ratele creșterilor economice din țările dezvoltate converg. Cu toate acestea, modalitățile concrete de extindere a capacităților de producție în cadrul fiecărei economii naționale și de reducere a dezechilibrelor bugetare, diferă de la o țară la alta.

În Canada, de exemplu, revigorarea economică are o bază mai profundă decât în alte țări. Această bază pornește de la reconsiderarea și ridicarea nivelului performanțelor așteptate de la fiecare loc de muncă, urmărindu-se stabilizarea

prețurilor la majoritatea bunurilor și serviciilor și creșterea implicită a încrederii în mediul economic, atât din partea oamenilor de afaceri cât și a consumatorilor.

În Marea Britanie se pune un accent mai mare pe reducerea șomajului și creșterea siguranței locurilor de muncă.

În Germania acest proces se bazează, în esență, pe creșterea volumului exporturilor (ca și în Italia) și a angajării în domeniul construcțiilor de locuințe.

Cele mai ridicate revizuiți ale proiectelor economice pe termen mediu au loc în Germania, unde out-put-ul va crește cu 2,75% în 1995, după ce în anul 1994, acesta a crescut cu 2,25%.

În țările în curs de tranziție la economia de piață, experiența a arătat că stabilizarea și reforma structurală sunt cerințele prealabile absolute pentru reapariția creșterii economice iar amânarea acestora nu aduce decât dezavantajate. Republica Cehă, Republica Slovacă, Slovenia, Ungaria, Polonia sunt, în prezent, în pragul unei perioade de creștere economică.

Celelalte țări în curs de tranziție din estul și nord-estul Europei, deși au pășit pe calea reformei, încă se confruntă cu mari dificultăți (dezechilibre structurale masive ale economiei, deficite bugetare mari, hiperinflație etc.). În aceste țări PIB-ul continuă să scadă. Deși la începutul anului 1994, în Rusia și Ucraina s-a produs o oarecare stagnare a inflației, prețurile au fluctuat destul de mult. Hiperinflația subminează puternic procesul de reformă, mai ales prin slăbirea încrederii investitorilor. De aceea, în aceste zone, reformele structurale sunt sporadice și nu pot conduce la o reechilibrare macroeconomică. Deficitele bugetare ale acestor țări sunt, ca și șomajul structural, un produs al procesului de reformă. De aceea, și în viitor asistența financiară externă va deține rolul cheie în reabilitarea echilibrului în această zonă a Europei.

Prin urmare, creșterea economică mondială, cu 3,5% în anul 1995, însumează evoluții extrem de diferite ale economiilor naționale. În țările din centrul Europei, reformele introduse au creat premisele necesare apariției, în viitor, a creșterii economice. Volumul activității se va mări și în Țările baltice unde se așteaptă o creștere economică de aproximativ 5% în anul 1995.

Este de așteptat ca procesul de revigorare a economiilor din vestul Europei să consolideze suportul pentru reformele economice din celelalte țări europene.